

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

ציון וגולה בלאומיות היהודית - 33884

תאריך עדכון אחרון 30-09-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר דימיטרי שומסקי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: dimitry.shumsky@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

עיונים במגמות יסוד באידאולוגיה הלאומית היהודית המודרנית, תוך התמקדות בהקשרים תרבותיים מקומיים של צמיחתה במזרח ובמרכז אירופה בסוף המאה הי"ט – מחצית הראשונה של המאה ה-כ'. הדגש המיוחד יושם על מקומו של מושג הגלות בהשקפותיהם הלאומיות של הוגים ציוניים מרכזיים.

מטרות הקורס:

הסמינריון נועד להציג בפני התלמידים את הממד הרעיוני והתרבותי של הלאומיות היהודית המודרנית ואת עיקרי הספרות המחקרית העדכנית עליה על רקע ראשיתן ותולדותיהן של התנועות הלאומיות הלא-יהודיות המודרניות במזרח אירופה ובמרכזה. כמו כן, ננסה לתת לתלמידים כלים להתמודדות מחקרית עצמאית עם הסוגיות שאותן יבחרו לחקור.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבחין בין המבט הרטרופקטיבי של ההיסטוריוגרפיות הלאומיות על העבר הלאומי לבין תולדותיהן של התנועות הלאומיות הנחקרות בהקשר ההיסטורי בן תקופת ראשיתן והתהוותן; לשלוט בספרות התאורטית על הלאומיות ולנתח לאורה את ההיבטים החברתיים, האידאולוגיים, הפוליטיים והתרבותיים של התהוות הלאומיות היהודית המודרנית; לערוך מחקרים היסטוריים השוואתיים בין הלאומיות היהודית המודרנית לתנועות הלאומיות הלא-יהודיות המודרניות; לעמוד על ממדי ההמשכיות והשינוי בתודעה הקולקטיבית היהודית בין העידן הטרומ-לאומי לעידן הלאומיות היהודית המודרנית והציונות; לנתח באורח ביקורתי את ההיבטים הסוציו-תרבותיים והסוציו-פוליטיים של הטקסטים הקנוניים של הציונות המודרנית על רקע תקופתם.

דרישות נוכחות (%) :

90%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה, סמינר, קריאה אנליטית של מקורות היסטוריים וספרות מחקר

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

"ציון ו"גולה", "עם" ו"ארץ", "אתני" ו"אזרחי" - הגדרות ומושגים; "תורות הלאומיות" וחקר הלאומיות היהודית; מירוסלב הרוך וחקר התנועות הלאומיות של העמים נטולי מעמד שליט משל עצמם; הלאומיות היהודית המודרנית והאימפריות הרב-לאומיות של מפנה המאות ה-19 וה-20; ריבונות, גלות וזהות אצל פינסקר, הרצל ואחד העם; דובנוב והציונות; זנגוויל, "כור ההיתוך" והציונות; "פועלי ציון", בן גוריון ובן צבי - התקופה העות'מאנית; אוטונומיה, פדרציה ומדינה רב-לאומית בתפיסתו של ז'בוטינסקי

חומר חובה לקריאה:

אנדרסון, בנדיקט. קהילות מדומיינות: הגיגים על מקורות הלאומיות ועל התפשטותה (תל-אביב:

האוניברסיטה הפתוחה, תשנ"ט), עמ' 31-68;

סמית, אנתוני ד'. האומה בהיסטוריה (ירושלים: החברה ההיסטורית הישראלית, תשס"ג), עמ' 72-100;

- Hroch, Miroslav. "From National Movement to the Fully-Formed Nation: The Nation Building Process in Europe", in *Becoming National: A Reader* (New York and Oxford: Oxford University Press, 1996), pp. 60-77;

Hroch, Miroslav. "Zionism as European National Movement". *Jewish Studies* 38 (1998): 73-81;

אטינגר, שמואל. "ייחודה של התנועה הלאומית היהודית", בתוך אידיאולוגיה ומדיניות ציונית, בעריכת ב"צ יהושע וא' קידר (ירושלים: מרכז זלמן שזר, תשל"ח), עמ' 9-20;

ברטל, ישראל. "תגובות למודרנה במזרח-אירופה – השכלה, אורתודוקסיה, לאומיות", י' ברטל, קוזק ובדווי: "עם" ו"ארץ" בלאומיות היהודית (תל אביב: עם עובד, תשס"ז), עמ' 17-29;

גרץ, מיכאל. "מליברליזם לתורה לאומית-אוטונומיסטית: אדולף פישוהוף (1816-1893)", בתוך תמורות בהיסטוריה היהודית החדשה. שי לשמואל אטינגר (ירושלים: מרכז זלמן שזר, תשמ"ח), עמ' 115-134;

זילבר, מרקוס. "דובנוב, רעיון הלאומיות הדיאספורית ותפוצתו". עיונים בתקומת ישראל 15 (2005): 83-101;

שפירא, אניטה. "אחד העם: הפוליטיקה של סובלימציה", בתוך אניטה שפירא, יהודים חדשים יהודים ישנים (תל-אביב: ספריית אופקים, עם עובד, תשנ"ז), עמ' 318-328;

אלמוג, שמואל. "לאומיותו של הרצל במבט מפולש". יהדות זמננו 11-12 (תשנ"ח): 3-21;

ויטל, דוד. "זנגביל והלאומיות היהודית המודרנית". זמנים 24 (חורף 1987): 63-67;

ברטל, ישראל. "מ"ארץ קודש" לארץ היסטורית – "אוטונומיזם" ציוני בראשית המאה ה-20", י' ברטל, קוזק ובדווי: "עם" ו"ארץ" בלאומיות היהודית (תל אביב: עם עובד, תשס"ז), עמ' 152-169;

Stanislowski, Michael. *Zionism and the Fin de Siècle: Cosmopolitanism and Nationalism from Nordau to Jabotinsky* (Berkeley / Los Angeles / London: University of California Press, 2001), pp. 150-177.

חומר לקריאה נוספת:

Özkırımlı, Umut. *Theories of Nationalism: A Critical Introduction*. New York: Palgrave Macmillan, 2010;

Shumsky, Dimitry. "Leon Pinsker and 'Autoemancipation!': A Reevaluation". *Jewish Social Studies* 18' 1 (Fall 2011): 33-62;

שומסקי, דימיטרי. "ציונות ומדינת הלאום: הערכה מחדש". ציון ע"ז (תשע"ב): 223-254

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 45 %
הגשת תרגילים 45 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

"ינתנו שני ציונים: אחד על העבודה הסמינריונית, ואחד על הקורס